

Весна Лакићевић Павићевић

Ципела

Према замисли чланова Секције историчара уметности УЛУПУДС-а, изложба *Ципела* конотира ход и кретање, што се уклапа у тему Мајске изложбе *Убрзање*. Наиме, ципела као артифицијелни објекат има вишезначна симболична обележја, па се феномену моде сугерише да кроз уметничко искуство ступи у везу са артифицијелним, антиутилитарним и редеофинисаним објектима ван механизовног, стандардизованог и изфабрикованог света и система комуникације. Изложбени експонати интерпретирају персонална искуства, носталгична трагања по прошлости, концептуалне, асоцијативне, метафорично-метонимијске димензије у којима арт-објекат имитира сличне употребне објекте. Тако ципела, осим акцесоарне улоге, има сопствену персоналност и темпоралност, њен ход кроз време је испуњен симболичним значењима везаним за срећу, сексуалност, хармонију, магију. Дакле, „клизна значења“ овог модног детаља настају услед узрочног или случајног односа између ликовне представе и предмета који они приказују. Лишена употребне вредности, разлог постојања налази у артефицијелности и побуни против мас-продукта.

Појам ципела/ципеле није случајно женског рода. Формално, ципела има отвор, у њој се сједињују полови. Висока потпетица сугерише начин хода (лелујав, цик-цак), пертле асоцирају на сексуалност, а фалусни облици указују на њену аналогију с одређеним деловима тела. Било да је реч о ципели као фетишном објекту или објекту магијских квалитета, она неоспорно садржи симболичне поруке и илузије. Модификација и уметничка надградња употребног објекта (ципеле) сугерише и значење тога субјекта.

Већи број изложених експоната има карактер експеримента који оживљава дадаистичке и неоодаистичке тенденције усмерене ка деструкцији традиционалних грађанских вредности или употреби производа, урбаних отпадака вредности и значења потрошачког света.

Нада Кажих

- Ципела за Офелијину шетњу, теракота, метална жица

Нада Кажих (1963), керамичарка по образовању, а скулпторка по вокацији, дуго је опседнута општом формом дамске ципеле, добијеном отиском стварног предмета у глини, која својом неутралношћу ствара идеалан фон за различите сликарске интервенције и композиције у садејству са металним конструкцијама. Њене инсталације, каква је *Ципела за Офелијину шетњу*, представљају снажну, готово театралну концентрацију значења високог драмског набоја. При том је параболо женствености-жртвовања-судбинског извучена прецизним колико и експресивним ликовним језиком, монументалним, премда невеликих димензија, и свевременим без обзира на актуелност метода.

Мирјана Вајдић Бајић, страсна обожаватељка ципела

Милана Пауновић

- Сардина, комбинована техника
- Љубав, гипс

Експонати Милане Пауновић (1976), сликарке по образовању, део су циклуса *Ерос*, ексклузивно креираног за ову изложбу. *Сардина* — сликарски рад тродимензионалног карактера — припада ауто-еротском визуелном дневнику, у коме се интроспекција фокусира на процес стварања новог идентитета, женствености с „обе ноге“ и „пуним срцем“ у садашњости, неоптерећене судбинским, родним или традиционалним предодређеностима. Лименка из које вире дражесно излакирани прстићи заправо је метафора калупа-ципеле у који се добровољно „пакује“ дамско стопало, етикетирајући не само жељу за допадањем, већ и цену коју смо спремни да плаћамо за њено одржавање. Скулптурални рад *Љубав*, први у опусу младе уметнице, представља пар у веома неубичајеној комбинацији — одливак

њеног Стопала подржава његова Фигура у положају Атласа. Мада на први поглед озбиљан, чак и морбидан, рад је заправо ода мушкој нежности, обожавању, снази... Ма како се вама чинило, заиста је леп мушки гест (који се задржао можда још само на боемском Истоку) испијања шампањца из дамске ципеле – свакако, под одређеним условима...

Мирјана Вајдић Бајић, страсна обожаватељка ципела

Анђелка Бојовић

- Ципелице из XVIII века,
уље на платну,
97 × 120 cm, 2005.

Једно од бројних ишчитавања које ципела у уметности има јесте и њено идентификовање с временом у коме је она као таква репрезент социјално-културолошког милеа. Мотив ципеле, као један од детаља који Анђелка Бојовић пажљиво перципира кроз своје дело, даје нам могућност да осетимо дух рококоа, у којем је стварао Антоан Вато (Antoine Watteau), чији је опус вишедеценијска инспирација ове ауторке. Проживљавајући одређене сцене/детаље из Ватовог стваралаштва, Анђелка Бојовић кроз своје слике води дијалог два времена, два простора и два уметника. Овај

славни француски сликар је у свом опусу преплитао позоришне сцене и живот племића до те мере да се не може направити јасна разлика између њих, тако да су одевни предмети његових јунака прави репрезенти одевања с почетка 18. века. Стога ципела у делу Анђелке Бојовић представља идентификациони симбол не само личности која је носи, и самим тим рококоа, већ истовремено даје реминисценцију на време у коме је жеља за уживањем била императив.

Оливера Вукотић

Момчило Мо Мо Трајковић

- Кломпа која јури, комбинована техника, 56 × 40 × 21 cm, 2007.

Ципела као тема већ је више од две деценије артистичка преокупација Моме Трајковића, који своја дела изводи у уникатној керамици, повезујући их сложеним композицијама с другим материјалима. У његовој породичној традицији ципела је била део егзистенције и размишљања, а добила је и своје пуно остварење у керамопластици. Чак је на 3. Светском тријеналу керамике, одржаном у Загребу 2005. године, Трајковић за једну од својих ципела награђен Златном плакетом за хумористичко дело.

Управо објекат — фигурална представа, њене површине, сложене дескрипције — суштина су онога што за Трајковића представља основни изазов. Концептуални програм, успостављен и остварен кроз појединачне објекте или композиционе целине, карактеристичан је и у форми и у реализацији. Ствара фантазмагоричне облике који имају полазиште у маштовитим креацијама, цртежима и сликама које су у детињству измаштале његове кћерке. У тим чудесним спојевима идеја и сложених облика, чисте боје, сјаја глеђи и позлате, крију се загонетни симболи и поруке. Да ли се у наглашеној декоративности, ишчашеним фигурама, чуварима и заштитницима сањара, свет чува и брани од урбане стварности, лажне динамике и минимизације свега онога што има причу и емоцију? Површине основног објекта испуњене су наизглед неспојивим елементима, апликацијама и декоративним арабескама. Куда јури Момина Кломпа спајајући могуће и немогуће елементе, од главе митолошког коња на прамцу објекта за маштање, до скривених фиока чији садржај побуђује радозналост? Потковице целом објекту дају убрзање и снагу надреалног сна. Пиктуралност керамопластике и извесна засићеност, у корелацији са другим материјалима (метал, кудеља, кожа), ауторов су естетски принцип. Комбиновања глазура мат-сјајно и позлате доприносе општом утиску измаштаног и нестварног објекта који има недреалну моћ тотема, Аладинове лампе или шумског божанства.

Милана Веиновић

Ана Родић, Тамара Миодраговић

- Ципелице, комбинована техника, 2007.

Ципела на облаку

1. Ципела није сама

Ципела је седела сама на ивици облака и плела чарапу. Облак је плакао, а она је чекала Тамару...

Имала је разлога за тугу, али туга није долазила. Шуњали су се трагови и очекивања...

2. Ногице које мрдају

Прекрстила је своје дуге меке чарапе у жудњи за ногама које мрдају! Размрдаше се ноге на све четири стране! Замрсише трагови...

И тада ципела скочи са облака. Суноврати се у наручје небу дозивајући свој одраз...

3. На трагу свог трага

Достојанствени трагови седели су за трпезом на суседном облаку. Јели су своју бледу прошлост. Личили један на другог...

Слегну се ципела у дубоку тугу. Из туге је извиривао изгубљени траг. Лица им се сусретоше и чежњиво додирнуше...

4. Нећу трагове! Хоћу секс!

Махната рука притисну уплаћено дугме и угаси ципелу на облаку.

Стисну ногу истргнуту од чарапе размахујући ципелама...

Загризла је ципелу и заурлала: „Нећу трагове! Хоћу секс!“

Драгица Јовановић

Тамара Јовановић

- Баланс, 2 рада, комбинована техника, 2007.

Претпоставку да перцепција објекта представља однос различитих склопова визуелних, тактилних, неочекиваних дражи, потврђује креативни експеримент Тамаре Јовановић о дисбалансној структури привидно истоветног. Размотримо корак начињен ципелама неуједначене платформе, конструкције, форме, тежине: равнотежа се губи, привидна просторност замагљује, нужно опажање знакова удаљености и дубине постаје несагледиво! Неизвесност, збуњеност, одважност — то корак симболично транспонују у раскорак, или снажну реакцију веровања у мотив јединственог склопа способности опстанка, скривене човекове личности у екстремним условима конфликтне психодраме.

Љиљана Јоксимовић

Драгана Жаревац

- Где сам била, где сам сад?

Фотографије властитих ципела Драгане Жаревац наставак су њеног рада на перформансу, и одраз концепта живота као сталног перформанса.

Ципеле чувају сећање. Помажу нам да идемо из места у место, а место је за Д. Жаревац „(и) ментални појам — простор у коме обитава наш идентитет“. Ципеле су и маска за идентитет, потиснуто, отпор гравитацији... Сећамо се перформанса који искушавају издржљивост тела, и радова уметница које кроз алтер-идентитете преиспитују репрезентације жене и њене улоге... Рад Драгане Жаревац доводи исту у раван егзистенцију и фантазму, дан који приземљује и ноћ која ослобађа, или тек боље прикрива неслободу. Овај лични „дискурс“ посредно „говори“ и о половима, жени-хероју, фетишима и компромисима, присуству и одсуству, ефемерном и константном, приватном и јавном. И — није нам неопходно да уђемо у туђе ципеле...

Љубица Јелисавац — Катић

Миланка Берберовић

- Wing, metallic, перфорирани лим, 2007.
- Heavy metal, лим, 2007.

Висока потпетица асоцира на лелујав ход жене и истиче њену сексуалност. Летеће ципеле, с крилима на петама, симболишу покретљивост и занос о летењу. Суштина овог рада је стратегијски усмерена ка критици потрошачког друштва и циничној употреби отпадака те културе.

Весна Лакићевић Павићевић

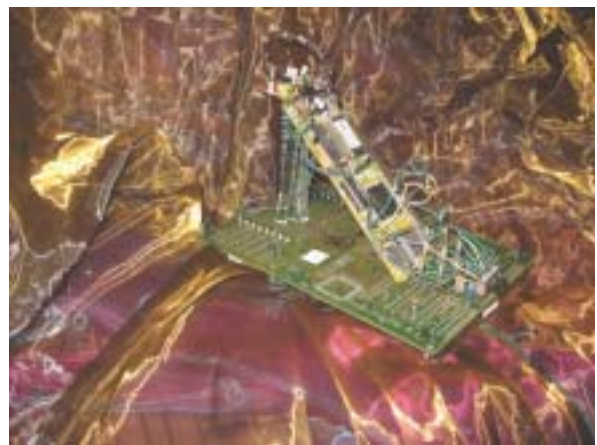

Ружица Ристић

- Де Сад?, потковица, лим, ексери, 2007.
- Log in, делови компјутера, 2007.

Типичан неодадаистички пример фетишизације технолошке цивилизације која ствара парадоксе значења и вредности постмодерног друштва.

Весна Лакићевић Павићевић

Цаја Радојичић

- Ципела за моју драгу, теракота, 2007.

Ово снажно асоцијативно вајарско дело мотивисано је темом ципеле. У апстрактној форми представља интерпретацију конкретног мотива птице и гнезда, тако да остаје отворено за тумачење посматрача.

Весна Лакићевић Павићевић

Велизар Крстић

- Старе патике, акватинта/бакропис, 46 × 49 cm, 1978.

Када је почео ликовну авантуру, Велизар Крстић морао је да се определи. Или ће се прикључити владавини концептуализма, или тзв. реификацији слике, тачније повратку на тековине седамнаестог и осамнаестог века у Холандији. Наравно, ваљало је размислити и како неке нове изразе, који су дошли са америчког терена, употребити у остваривању сопствене мисли. И он се определио: биће то поп-арт са елементима експресионизма, са предилексијом социјалног проседеа какав је владао у четвртој деценији. Идеје Мирка Кујачића, Стевана Боднарова, Лубарде и других добро су дошле младом графичару који је *Папилотнама*, *Конзервом* и нарочито *Мушицом на зиду* изборио себи угледно место.

Братислав Љубишић

Предраг Миладиновић

- Ципеле за шетњу по мору,
керамичке плочице, вода,
плексиглас, кожане ципеле, 2004.

„ ... А лађа бјеше насред мора у невољи од валова, јер бијаше противан вјетар. А у четврту стражу ноћи отиде к њима Исус *идући по мору*. | И видјевши га ученици по мору где иде, поплашише се говорећи: то је утвара; и од страха повикаше. | А Исус одмах рече им говорећи: не бојте се; ја сам, не плашите се. | А Петар одговарајући рече: Господе! ако си ти, реци ми да дођем к теби по води. | А он рече: ходи. И изишавши из лађе, Петар иђаше по води да дође к Исусу.” (Матеј, 14 : 24 - 29)

Миладиновић се у свом раду служи транспозицијама свакодневних животних ситуација и предмета, њиховим измештањем, те заузимањем дистанце у односу на уобичајене, утилитарне и очекиване намене. Онеобичавање призора и збуњивање посматрача јесу једна од познатих и већ примењиваних дишановских, касније надреалистичких пракси. Миладиновић у њу уноси наративне елементе библијске приче о Христовом ходу по површини воде, али, зашто да не, и о савременом Нарцису – дендију коме у „доба потрошње“ брендиран и престижан производ „обећава немогуће“.

Маријана Милосављевић

Габриел Глид

- Чизме, скај и вештачко крзно, израда у фабрици ципела (10 ком.), 2001.

Ципела као симбол путника прокламује игнорисање граница, слободу кретања, могућност кретања у свим правцима, право на сопствени избор. Она је такође потврда идентитета, а често и знак еротског и емотивног вокабулара. У ширем смислу, она асоцира на промене, на трагање за истином применом одабраних истраживачких поступака.

Габриел Глид један од својих уметничких експеримената посветио је обући/чизмама, које очекивано претвара у интригантну стварност. Дамске чизме су на први поглед само то, а суштински оне су естетски објекат сам по себи, који нам се намеће као визуелна сензација а не као употребни предмет. Да ли је у питању само духовитост или се иза ње крије критика и лични уметников став према психологији потрошачког друштва, доминацији модних брендова, агресивној реклами, диктатури трендова?

Светлана Младенов

Марина Стојановић

- Ципела, бојена теракота, картон, 2007.

Ципело, јеси ли?

Није свако наочит. Не освртати се на себе — не ваља. За младу жену то обично значи да је са њом свршено. Ако још није, и ако она неће да тако буде, тога мора бити свесна. Она види како изгледају друге, види шта лежи у излогу, па и себе ставља у то. Ниједна жена не може да од себе учини оно што се у њој није зачело раније. Њу к лепој одећи, обући, лепом понашању привлачи само оно што већ дуго живи у њеним властитим жељама, премда неодређено, и стога радо пристаје да буде заведена. С новом фризуром и новим ципелама она иде наоколо и позира, показује се у заузетој пози, а светло се пробија до сјајних кућа Кнез-Михајлове, и зове. Сјајно је осветљена роба иза стакла што тражи муштерије. Узорку модела придружује се излог, да би побудио жељу за елеганцијом.

Гордана Биба Марковић

Војислава Читаковић

- Убрзане ципеле, керамика, 2007

За младу керамичарку Војиславу Читаковић позив да обликује ципелу није био изазов да размишља о фетишу женствености или сензуалности, већ подстрек да филозофски промисли о свеколиком кретању. Обликовала је ципеле као самостални организам, готово бића, која се крећу и напред и назад, али и кроз време.

Енергија која покреће овај јединствено обликован мали свет јесу асоцијације које навиру већ самим погледом на убрзане ципеле. Тако, ведро обојене волуте као да су скинуте са грчких храмова, меки прожимајући облици асоцирају на поп-арт или динамику ролера, а знак смајлија указује на свеprisутност компјутерске комуникације.

Свепрожимајући покрет, преплет прошлости, садашњост и будућност, запажа се у овим ципелама које управо кретањем и затварају вечити круг и врте се као *perpetuum mobile*.

Дијана Милашиновић Марић

Предраг Царановић

- Ципела

Имелда Маркос, жена филипинског председника Фердинанда Маркоса, по његовом свргнућу, побегла је из земље; весели Филипинци пронашли су у њеним ормарима 3000 пари ципела. Ова вест обила је цео свет. Имелда је рекла да је то лаж, да она је имала само 1060 пари.

Ова прича, својим подтекстом и својеврсном иронијом, могла би бити пове-

зана не само са радом Предрага Царановића, већ и с изложбом у целини. Уметничко дело које је пред нама јесте објект сам по себи, који садржи пронађене и одбачене предмете (стари метални тањир на коме стоје две минијатурне ципеле, мушка и женска, са текстом: мушка и женска /доле/; лева и десна /горе/). Ови предмети су доведени у нови контекст и делују преко сугестије и асоцијације. За разлику од новог реализма, који пропагира случај и сакупљеним предметима препушта да се сами ускладе, пред нама стоји добро осмишљено и промишљено уметничко дело које се не стиди да покаже своју допадљивост, сентименталност, чежњу за неким другим раздобљем. Оно симболише везу пола или рода, вишеслојност идеје и замисли; садржи извесну дозу фетишизма, обавијено је велом тајне и мистерије у крајње надреалној атмосфери напуштености и осаме.

Драгана Палавестра

Милица Ракић

- Без назива, комбинована техника, 2006.

Женствене ципеле које је уметница Милица Ракић визуелно уобличио комбиновањем гоблена и шкотске шаре, део су њеног целовитог уметничког концепта који у први план ставља проблем комуникације у савременом друштву, посебно на релацији мушкарац — жена. У том контексту Милица Ракић преиспитује моделе и технике савремене ликовне уметности, реинтегришући традиционални вез за потребе свог уметничког изражавања. Она ће употребити графичку убедљивост веза за своје интимне поруке на белини батистаних марамица, а сладуња-

ву лепоту мотива слика-гоблена уградиће у сложеније „објекте“ — хаљине и ципеле. Игром могућих значења, кроз сучељавање романтично — слободно, традиционално — савремено, конзументско — децентно, уметница нуди више нивоа читања ових радова.

Ивона Рајачић-Барандовски

Оливера Парлић-Карајанковић

- *Bloody shoes*, порцелан, 2004.

Bloody shoes Оливере Парлић Карајанковић, реализоване у порцелану, отворено асоцирају на најинтимније женске еротске облике, не занемарујући при томе ни мушке симболе. Оне чак формом и бојом наглашавају спољашњи и унутрашњи изглед ових облика. То двоструко тумачење скулптуре — објекта, са акцентом на еросу као највитаљнијем људском нагону, уметници је веома важно јер о интими и телесном проговара храбро и необично деликатно. Инсистирајући на очигледним асоцијацијама (меке облине — дојке, финоћа нежне порцеланске површи — кожа, крв, фалусоидни облик штикле), Оливера Парлић Карајанковић на префињен начин покреће у гледаоцу низ питања на тему еротике, сексуалности и личне интимице.

Ивона Рајачић-Барандовски

Душан Оташевић

- Четрдесетједанипо, бојено дрво, платно, метал, 31 × 28 × 28 cm, 2007.

Уметничка идеја и поигравање са свакодневним Душана Оташевића, изнова потврђује да су најбоље ствари у животу једноставне, као што је и свака добра уметност једноставна. Наиме, овде је калуп за ципеле, као нађени предмет, у својој конструкцији и по свом облику, измештен из функције, да би се потом, моћним принципом визуелног поједностављивања, неисцрпном, готово деčјом маштом и лакоћом игре, отвориле неслућене могућности учитавања нових значења. Једно од њих било би да, као што се у ципелама сигурно крећемо кроз живот, тако оне могу постати и барка којом се плови, што, свакако, не може а да нам не ухвати поглед.

Мирјана Радојчић

Слободан Роксандић

- Без назива, папир, дрво, PVC, 120 × 128 cm, 10 × 10 × 27 cm, 1993 – 2007.

Рад Слободана Роксандића промишљен је у сасвим другачијем смислу. Основни приказ — портретисана личност — на неки начин губи на важности пред зачудношћу уметника обликом новог дизајна: када патика, као главни адут, постаје глисер, пегла добија својеврсну еротику спортских аутомобила, или када, опет, дамска ципела, постављена на лежиште рама, открива фасцинацију ласерском прецизношћу ходања и додиром асфалта тачкицом штикле.

Мирјана Радојчић

Ана Недељковић

- Из серије цртежа *Зла девојчица: најбоља сам!*, 2006.

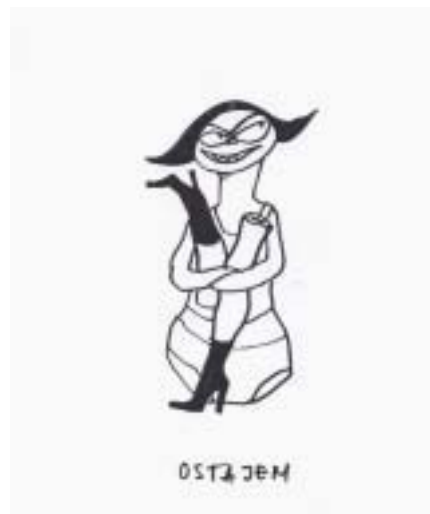
Континуирани пројекат *Зла девојчица* ауторке Ане Недељковић, настао је из потребе да се успостави субјекат који би на аутентичан начин покушао да се избори за сопствени простор унутар бруталних друштвених околности. Ова девојчица окарактерисана је као зла пре свега зато што су њене активности утемељене на вредностима и претпоставкама које подразумевају субверзију система. Али у тим субверзивним активностима ишчитава се неопходност трансцендирања локалне средине, због чега их је могуће интерпретирати и као критику и непомирљивост с датим контекстом. Иако су ципеле симбол тежње за измештањем, овај аутоиронични субјекат наставља да се поиграва са симптомима дезинтегрисаности, карактеристичним за остатак у неодговарајућем систему.

Маја Ћирић

Јелена Стокућа

- Алиса по мотивима Луиса Керола, драматизација Ивана Димић, 2006.

Вратимо се Борхесу. Ако се према древној кинеској класификацији животиње деле на: 1) оне које припадају цару, 2) балсамоване, 3) дресиране, 4) прасиће на сиси, 5) сирене [...] 13) оне које су управо разбиле вазу са цвећем и 14) оне које из даљине изгледају као муве, онда би се класификација драмских лица животињског порекла могла извршити на: а) оне која припадају цару, б) оне која врше фотосинтезу, в) оне која пуше цигарете уместо наргила и г) оне која носе више од две

ципеле. Срећним укрштањем примерака из категорије б) и г), током рада на представи *Алиса* у продукцији Позоришта „Бошко Буха“ (сезона 2005/06.) и у режији Марије Миленковић, настала је Гусеница која уместо наргила пуши цигарету и уместо да дрогирана седи на печурци — трчкара по сцени са својих 10 ципела у 5 различитих величина (38 до 46), које је за ову прилику дизајнирала Јелена Стокућа. За овај изузетан костимографски рад добила је признање VI YUSTAT-овог бијенала сценског дизајна, и посебно признање Института за нанотехнологију из Буенос Аиреса, за посебан допринос фантастичној зоологији.

Ирена Шентевска

Валентина Савић

- Транзиција

Транзиција. Убрзање. Просперитет. Будућност. Брзина. Бољитак. Прогрес. Нада. Да ли је стварно тако, или ипак није? Да ли би требало ставити знак једнакости између ових појмова? Да, наравно. Можда. Нисам баш сигурна. Не, никако. Барем не овде, сад и код нас. Или то само ја тако мислим и осећам?

Да ли се ми увек враћамо на исто, почетно место? Врtimo ли се у круг? Корачамо, убрзавамо, јуримо, трчимо. Брзине има, али померање је занемарљиво — никуд нисмо одмакли.

И док прелазимо преко пешачког прелаза, маштамо да идемо напред, у боље и сигурније. Али, варамо се. Све је исто. Враћамо се истим путем. Опет се чује исти бат штикле. У круг, у круг. Again and again. Нисмо ли ми то на почетку?

Маја Шкаљац Станошевић